

PRAVICA

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej - Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/1 - Nebranjeno pismo se ne sprejema

Posamezna številka Din 1:50 - Cena: za 1 mesec Din 5,-, za četril leta Din 15,-, za pol leta Din 30,-; za inozemstvo Din 7,- (mesečno) - Oglas po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na uprave Jugoslovanske tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljanski nasip št. 2 - Rokopisi se ne vračajo

Važno delo ministra dr. Gosarja za delavstvo.

Pravilnik o »Borzah delac«.

V zadnji »Pravici« smo na kratko poročali o glavnih točkah pravilnika o podpiranju brezposelnih delavcev in zidanju delavskih stanovanj. Kakor smo obveščeni od tovariša dr. Gosarja, je bil pravilnik ta teden in sicer v torek, predložen še finančnemu odboru, tako, da je vprašanje izdaje pravilnika le še nekoliko dni. »Jugoslovanska strokovna zveza« je predlagala ministru še nekatere korekture, med drugimi to, da naj dobe podpore tisti, ki so bili zavarovani v enem letu vsaj 3 mesece in ne 6, kakor določa predlog. Dalje, da naj dobe poročni delavci poleg otrok še za ženo na dan 5 Din podpore za brezposelnost. Tov. minister je izjavil, da bo predloge uvaževal.

Pravilnik o del. zaupnikih.

Dne 11. in 12. t. m. se je vršila v Belgradu na poziv ministra dr. Gosarja anketa zastopnikov delavstva in industrije o pravilniku o delavskih zaupnikih. Zastopniki delavstva so priznali, da je ta pravilnik precej dober, akoravno bi ga bilo treba v nekaterih točkah še izboljšati. To se je zgodilo prvič v naši državi, da je en minister za socialno politiko predložil tak pravilnik, ki v glavnem delavstvo zadovoljuje. Čeprav bi moral biti ta pravilnik v smislu zakona že pred več leti izdan in ker ga še ni, občuti delavstvo to krivavo na svoji koži, vendar so zastopniki delodajalcev odklonili vsako razpravo o pravilniku in zahtevali, da se pristopi k reviziji zakona o zaščiti delavcev. (!) Ta zahteva je bila odklonjena in anketa razbita. Tako stališče naših industrijecev je treba iz krščanskega in krščanskega stališča na hujše obsoditi. Zastopnik ministra je izjavil, da neuspeh ankete ne more vplivati na to, da bi se pravilnika ne izdalo, tudi če so industriji sporazumno, katerega je v tej zadevi želel doseči v obcestnjsko korist minister, odklonili. V tej zadevi smo se obrnili na ministra dr. Gosarja, ki je izjavil, da bo celo zadevo rešil sedaj v neki drugi obliki in sicer tako, da bodo industriji interesirani na sporazumu z delavci, kar se tiče delavskih zaupnikov. Tako bo izšel sedaj v najkrajšem času pravilnik o volitvah del. zaupnikov, potem pa pravilnik o poslovanju teh zaupnikov.

Pravilnik o delavskih legitimacijah.

Kakor smo obveščeni od ministra za socialno politiko, je pripravljen v ministru tudi pravilnik o del. legitimacijah. Stare razne delavske in poselske knjižice se razveljavijo in se uvedejo za delavce posebne legitimacije, katerih ne bodo mogli izrabljati v škodo delavcev

podjetniki. Take legitimacije, ki bodo imele značaj javne listine, bodo smele izdajati tudi strokovne organizacije delavcev.

Pravilnik o odpiranju in zapiranju trgovin.

Kakor nas je obvestil na našo intervencijo minister dr. Gosar, smemo v najbližji bodočnosti pričakovati, da se bo vprašanje odpiranja in zapiranja trgovin uredilo s posebno uredbo za celo državo na podlagi osemurnega delavnika.

Uredba o zavarovanju delavcev.

Na podlagi pooblastila danega ministru v finančnem zakonu za leto 1927/28, je izdelal minister dr. Gosar uredbo, s katero dobi poleg nekaterih drugih krožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani samostojnost v bolniški panogi. Za celo državo ostane enotno le nezgodno in starostno zavarovanje delavcev. Obdelati bo treba le še gospodarsko plat uredbe v nekaterih točkah, nakar bo uredba izdana in avtonomija OUZD izvedena.

Davek na ročno delo zelo znižan.

S prihodnjim finančnim zakonom za leto 1928/29 se davek na ročno delo pavšalira za vse, ki zaslužijo na leto 6000 Din tako, da plača vsak le 60 Din letno. Pri pobiranju tega davka se bo uvedla enostavna praksa tako, da plačajo davku zavezani delavci 1. januarja 30 Din, 1. julija pa 30 Din za celo leto. Na ta način bo mnogo delavcev, ki po krivici plačujejo davek vsled sedanjega plačilnega sistema tega davka rešenih. Invalidski davek in komorsko doklado delavci ne bodo več plačevali.

Davek privatnih nameščencev.

Z novim finančnim zakonom, se davek nameščencev v sedanjih obliki odpravi in bodo plačevali v bodoče, kakor že svoj čas, dohodnino. Davek bo tako urejen, da bodo povprečno plačevali prihodnje leto nameščenci polovico manj davka kot letos.

Dnevničarji se socialno zavarujejo.

Na pobudo ministra za socialno politiko dr. Gosarja se je pri finančnem ministru sestavila komisija, da izdela osnutek pravilnika k § 306. finančnega zakona 1927/28 o zavarovanju dnevničarjev v državnih uradih za slučaj onemoglosti, starosti, bolezni, smrti, nezgode. V to komisijo je poklican delegat ministrstva za socialno politiko.

To je v kratkih potezah delo, katero mora odobravati in priznati vsak pošteni. Posameznosti bomo še posebej podrobneje obdelovali v »Pravici«.

Pričetek skupščine.

Dvorana v Kazini se je pričela polagoma polniti, prišli so tudi zastopniki oblasti in Delavskih zbornic. Lep utis je napravilo dejstvo, da je posetil skupščino tudi mariborski župan g. dr. Leskovar.

Točno ob 9. uri je otvoril skupščino predsednik M. Čobal. Konstatira sklepčnost, ker je navzočih več kot polovica članov.

Nato pozdravi zastopnika ministra za socialno politiko g. inž. Šorlija, mestnega župana dr. Leskovarja, zastopnika centralnega tajništva Delavskih zbornic v Belgradu g. dr. Muzikraviča ter zastopnika Delavske zbornice v Zagrebu gosp. Berberoviča.

Pozdrav župana g. Leskovarja.

V uvodnih besedah da predsednik besedo g. dr. Leskovarju. Ta pozdravi skupščino v imenu mesta Maribora, poudarja, da je vzradošen, da ima Delavska zbornica svojo skupščino v Mariboru. Delavstvo postaja vedno važnejši čimtelj v družabnem organizmu. Vsled tega morajo skrbeti vse organizacije delavske, posebno pa Delavska zbornica, da se ne zanemari pri delavstvu vzgojna plat, to je, da se vzgoji delavstvo v zavodni delavski stan. Skupščini želi veliko uspeha.

Nastop župana je napravil na vso skupščino blagodejen vtis, predvsem ker je bil pozdrav v resnici iskren.

Pozdravi ostalih zastopnikov.

Gosp. inž. Šorli pozdravlja skupščino v imenu ministra za socialno politiko ter kot šef inspekcije dela. Kot tak obljublja, da bo vedno deloval v prosep delavstva.

Gosp. dr. Muzikravič poudarja važnost delavskih parlamentov, ki morajo nuditi pravo sliko o zrelosti delavstva. V tem oziru prednjači Delavska zbornica za Slovenijo. Želi, da bi korakala po tej poti tudi dalje.

Gosp. Berberovič se pridruži besedam predgovornika in izroča pozdrave Delavske zbornice v Zagrebu.

Pred prehodom na dnevni red se izvolita še dva odseka: finančni odsek in odsek za volilno reformo. V vsak odsek so poslali klub svoje zastopnike.

Poročilo predsednika.

Predsednik Čobal poroča, da je umrl delegat Franc Duh. V znak žalja se dvignejo vsi navzoči delegati. Od zanje skupščine je položilo svoja mesta kot članov plenuma več delegatov. Na mesto odstopivših so se pozvali njihovi namestniki.

Od zadnje skupščine je imel Upravni odbor 13 rednih sej. Pragmatiko za uslužbence Delavske zbornice ministru za socialno politiko klub ponovnim urgencam še ni potrdilo.

Palača Delavske zbornice je pod streho. Da se je moglo to izvršiti, gre predvsem zaslugi ministrom za socialno politiko in sicer g. dr. Gosarju, ki je dovolil 1.500.000 Din iz gradbenega fonda ter g. dr. Mioviću, ker je naklonil posojilo v znesku 1.800.000 Din pod zelo ugodnimi pogoji. Pa tudi mestni magistrat ljubljanski je pokazal izredno umevanje ob sklepanju pogodbe za zidavo palače. Delavska zbornica je posvetila veliko skrb za ohranitev borz dela. Posrečilo se ji je, da jih je obdržala v najkriticnejšem času s pomočjo mestnih občin Celje, Ljubljana, Maribor.

Ker se zaveda Delavska zbornica, da je mogoč dvig delavstva le tedaj, če bo dovolj izobraženo, skuša doseči ta cilj s čim boljšo organizacijo svojega prosvetnega odseka, ki se vedno bolj širi in vedno več pridobiva tal med delavstvom.

Poročilo tajnika.

Tajnik Filip Uratnik je poudarjal v svojem poročilu razne težave,

na katere naleti delavstvo v sedanjem času v borbi za svoje pravice. Poročilo je bilo lepo in strokovnjaško. Vsled tega ga bomo porabili v eni izmed prihodnjih pravic dobesedno.

Poročilo blagajnika.

Blagajnik Rado Čelešnik je podal pregledno sliko o dohodkih zbornice ter o uporabi teh dohodkov. Dohodki v proračunskem letu 1926/27 so znašali 2.350.000 Din 69 par, izdatki pa 2.050.137 Din 37 par in sicer: prejemki nameščencev 13.48%; davki, pok. premije, zavar. prispevki 2.43%; deleg. stroški nameščencev 9.98%; prejemki funkcionarjev 0.23%; delegacijski stroški funkcionarjev 6.11%; pisarniški stroški 3.53%; tiskovine 0.29%; bonifacije za pobiranje doklad 13.25%; centralno tajništvo 12.13%; eksperti 0.92%; razno 1.47%; študijska knjižnica 3.50%; publikacije 2.11%; študijska potovanja 0.18%; dečja zavetišča 0.98%; delavska akademija 9.78%; delavske strokovne šole 4.88%; skrb za izseljence 0.75%; mezdna posredovanja 0.73%; potujoči in brezposelni delavci odosno nameščenci 14.64%; zaščita vajencev 0.63%; delavske pomožne blagajne 2.36%; vzdrževanje borz dela 4.27%. Poslovni prebitki znaša 299.863 Din 69 par. Ta prebitki se je maložil. Gradbeni fond, ki je s tem narastel na 3.326.957 Din. Porabilo se ga je za zgradbo palače Delavske zbornice 1.500.000. Ostanek naj bi se porabil po predlogu referenta za nakup hiše v Celju 450.000 Din; za zgradbo hiše v Mariboru 1.000.000 Din; za inventar v novo palačo Delavske zbornice pa 300.000 Din.

Predsednik finančne kontrole Josip Ošlag poroča, da je bilo 13 sej. Na teh sejah so se natanko pregledale vse blagajniške knjige, primerjale priloge z izdatki. Našlo se je vedno vse v redu, vsled česar predlaga absolutorij.

K poročilu so se oglasili razni delegati, ki pa v splošnem niso grajali delo Upravnega odbora, ampak stavili nove predloge, oziroma kazali na nedostatke, kateri naj bi se še odpravili.

Delegatinja, Ajdiškova je pripravila večjo pažnjo delavkam in mladoletnim. Delegat Kosem (narodni klub) je poudaril, da se naj bi Delavska zbornica udeleževala tudi publicistično, da bi postala bolj znana. Pukšič želi, da se uvede delavske kuhinje tako, da bodo pod kontrolo vseh organizacij, da ne bo z gledalo, da so kakšne strankarske ustanove.

Krščanski socialist Martin Kores se je zavzemal za železničarje in zahteval boljšo ureditev delovnega časa.

Ivančka Godeše, načelnica poselske zveze, je slikala težki položaj služkinje, predlaga, da bi se preosnoval sedanj poselski red, predvsem da bi obsegal tudi kazensko sankcijo za gospodarje, ki ga ne bi izpolnjevali. Tak moderniziran poselski red se naj bi razširil na celo državo.

Alojzij Leskovšek je polagal Delavski zbornici na srce, da bi podpirala snovanje delavskih produkcijskih združenj. Istotako naj bi štela odpuščene delavske zaupnike.

Delegat Ravnik želi, da bi se računski zaključki in drug material izročili delegatom vsaj dva meseca prej, da jih preštudirajo.

Tovariša Žužek in Gajšek poudarjata, da bodo krščanski socialisti vedno podpirali stremjenje Delavske zbornice. Sploh more proletarijat gledati na to, da bo enotno nastopal v strokovnih vprašanjih.

Narodni klub je vedno čakal na priliko, da bi mogel izvršiti povelje nekoga. K besedi se je oglasil znani »narodni socialist«, ki je takoj pričel udrihati po krščanskih socialistih, češ, da niso

Skupščina delavske zbornice v Mariboru

20. novembra 1927.

Srečna je misel, da bdi IV. redna skupščina Delavske zbornice v Mariboru.

Maribor je kraj, kjer je najbolj strnjen delavski center v Sloveniji, vsled česar je potrebno, da se seznanj tamkajšnji proletarij s svojo najvišjo institucijo.

Maribor pa zasluži pozornost delavstva tudi iz tega razloga, ker je dosedaj mesto, ki prednjači vsem drugim v Sloveniji na polju socialne politike.

Skupščina Delavske zbornice je bila za Maribor dogodek, in če kdaj, je bila dolžnost delegatov ravno sedaj, da pokažejo s svojim nastopom, da so vredni zastopniki delavskih mas. V tem pogledu pa ni opazil nepristranski opazovalec nič kaj zadovoljnih znakov.

Delegati Strojovne komisije so kazali nekako razburjenost, ki se je izlivala že v bojaželjnost. Marksistični klub ni predstavljval tiste enodušnosti in solidnosti, kakor se zahteva od večinskih klubov.

O narodnem socialnem klubu je šel glas, da bo prešel v ostro opozicijo. Ta glas je postal pozneje — dejstvo.

Položaj v splošnem torej ni bil ugoden. Skupščina sama na sebi bi doživela fiasco, če ne bi tvoril klub krščan. socialistov ono trdno podlago, ki nikoli ne odreče. Moramo s ponosom poudariti, da je rešil situacijo ravno on. Šel je preko vsega — in navlake je bilo več kot dovolj — in se boril za ugled Zbornice.

dosledni. Nazadnje je pa vendar povedal zakaj, ker njega v ravnateljstvu OUZD več ni. Istotako mu ne prija sestava upravnega bodočega odbora borze dela. Češ, da je tako postopanje krivično, on da se je vedno boril za demokracijo.

Tovariš Gajšek v odgovoru podarja, da ni poklican Juvan v to, da bi propagiral v temi oziru demokracijo. Več let je imel priliko, da bi protestiral proti krivici, ki se je zgodila nam, pa ni napravil tega niti on niti njegova organizacija. Njegov nastop je pa, milo rečeno, nekako čuden tudi z ozirom na dejstvo, da je razpravljal o tej zadevi Upravni odbor Delavske zbornice na posebni seji, na kateri je prišel do solucije, za katero je glasoval tudi današnji gromovnik.

Nastop Narodnega kluba je bil udarec v vodo, predvsem ker se je poznal v njem gotov cilj in ker vsak ve, da so demokracija in demokracija dva popolnoma različna pojma.

Delegat Ošlak konstatira, da se oddaljuje razprava dnevnemu redu, vsled tega predlaga, da se zaključi govorniška lista.

Ko je imel tajnik Uratnik še zaključna izvajanja, je bilo poročilo upravnega odbora sprejeto.

Novi volilni red.

Referent tajnik Uratnik poudari glavne smeri novega načrta za volilni red: Zajamčena tajna volilna pravica in čim večja prilika za vršitev volitev. Tam, kjer so večji obrati, morajo biti volitve že ob sobotah popoldne, v krajih, kjer je malo delavcev, bi pa zopet volili po pošti, toda tako, da bi se pošiljale glasovnice na njegovo stanovanje.

Predsednik M. Čobal predlaga, da bi se sprejel načrt volilnega reda, ker ga je predelala posebna komisija v več sejah.

Proti se je oglašil zopet g. Juvan in predlagal, da se odstavi ta točka iz dnevnega reda, ker je bilo premalo časa, da bi se natanko predelal.

Tovariš Terseglav pojasni predgovorniku, da je sedaj mogoče najbolj pripravna doba, da se sprejme primeren volilni red. Kar se tiče trditve, da ni bilo časa za obdelovanje volilnega reda, ne drži. Sklep zadnje skupščine je bil, da predlože do 1. junija vse organizacije svoje načrte. Narodni klub je bil večkrat opozorjen, da naj predloži svoj načrt. Pa niso ničesar ukrenili. Torej se ne more prav nič resno vzeti nastopa g. Juvana in njegovega kluba. V nastopu je mogoče videti le tendenco.

Tovariš Žužek predlaga, da naj se sprejme predložen volilni red, obenem se pa naj pooblasti Upravni odbor, da izvrši primerne, ne bistvene korekture. Ta predlog je bil sprejet od vseh delegatov, razen Narodnega kluba, ki so se odtegnili glasovanja.

Nepreračunljiv nastop dela marksistov.

Predsednik je bil že na tem, da zaključí skupščino, ko se naenkrat pojavi neki interpellant in stavi resolucijo glede odpusta železniškega uradnika g. Stankota. Vsebina resolucije, ki protestira proti načinu njegovega odpusta ter zahteva, da se preiščejo vzroki tega odpusta, je gotovo sprejemljiva, vendar pa bi zahteval takt, da bi se taka resolucija javila prej vsem klubovim načelnikom. Zato je tovariš Žužek upravičeno zahteval, da se naj da prej v presojo UO. Šele na zatrdilo funkcionarja Strokovne komisije, da zadeva nima političnega ozadja in da je odpust krivičen, so glasovali za resolucijo tudi krščanski socialisti.

Skupščina je bila v splošnem na višku in naša zaslug pri tem ni majhna.

Po skupščini je povabila mestna občina delegate na obed.

ki so se odzvali vabilu v zelo častnem številu. Po izvolitvi predsednika ustanovnega občnega zbora tov. Burkeljca ter zapisnikarja tov. Vajda, je podal tov. Burkelje poročilo o vzrokih premestitve centrale Prometne zveze v Maribor ter o stanju in delovanju plačilnice od sedaj. Na splošno željo prisotnih udeležencev je prečital novo odobrena pravila ter nova pravila JSZ za Strokovne odbore, ki so se po zelo živahni debati med zastopnikom JSZ tov. Rutarjem in člani Prometne zveze, z malo izpremembo soglasno odobrila. K sklepu poročila je utemeljeval tov. Burkelje potrebo ustanovitve Prometne zveze za Ljubljano ter potrebo, da se izvoli odbor, ki bo zmožen veliki nalogi organizacije v zaščito članov ter da bo zmožen dela, ki ga zahteva dolžnost organizacije in današnji položaj železničarjev. Nato je prešel k 2. točki dnevnega reda ter se je soglasno izvolil sledeči odbor: Vajda Vladimir, uradnik direkcije; J. Petrič, uradnik; Kanoni Karel, strojevodja; Gorše Franc ur. vlakovod. in Podržaj Ivan, mizar. Namestniki tov.: Trunkelj Franc, Mizerit Valentin, Masič Pavel, Kihšovic Albert in Hočevar Metod. Nadzorstvo: Rajnar Jos, Burkelje Al., Voje Ignacij in Rupret Štefan. Od Jugoslovanske strokovne zveze F. Kordin. Ker se k slučajnostim ni nikdo prigljalil k besedi, je zaključil predsednik zelo dobro uspeli ustanovni občni zbor.

Več človekoljubnosti! Materialno skladišče v Mariboru si je osnovalo v zadnjem času novo skladišče za gradbeni material, katerega čuvajo za to določeni čuvaji. Ti čuvaji pazijo na to skladišče noč in dan in sicer vsak po 8 ur nepretrgoma. Nimajo pa popolnoma nobene ute, v kateri bi si lahko ugledi svoje premrzle ude. Lahko si mislimo trpljenje teh čuvajev, posebno sedaj pozimi, ko mora celih osem ur stati na vetru in mrazu. Umestna in popolnoma upravičena je naša zahteva, da se tem čuvajem postavi primerna čuvajnica s pečjo. Opozarjamo direkco na ta nedostatek ter upamo, da se bo čimprej ta zadeva uredila.

Prošnje za podporo. Večkrat prihajajo prošnje za podporo naših tovarišev, ki so bili ali bolni ali pa jih je zadela kaka druga nesreča, ki pa niso poravnali tekoče članarine, ne da bi ta zaostanek zadostno opravičili. Osrednji odbor v takih slučajih tem prošnjam ne more ugoditi, ker temu izrecno nasprotuje člen 8 naših pravil. Opozarjamo na to naše tovariše, da ne bo potem nepotrebnega pi-sarjenja in stroškov.

Objave zahval za podpore. Naznanjamo vsem članom, da njih željam, da bi se objavljale v »Pravici« zahvale za podpore v raznih nesrečah, ki jih prizadeti sprejemajo, ne moremo objavljati; to pa vsled tega, ker nam primanjkuje prostora.

Iz intervencij. Jugoslovanskemu klubu se je poslala spomenica, s katero se klub naproša, da potom svojih zastopnikov v vladji zahteva naknadne kredite za izplačilo delavstva, posebno progovnega, da se pravčasno preprečimo nepotrebno razburjenje. Istotako se je pomnila naša stara zahteva po vezanih legitimacijah za delavstvo in njih družinske člane.

Kako dolgo še? Vsemu nastavljenemu osebju se odteguje še iz lanskega leta prispevek za poplavljenice. Ker je ta odbitek za uslužbence krivičen, se je naprosilo g. dr. Gosarja, ministra za socialno politiko za posredovanje, da se ti odtegljaji vendar enkrat ustavijo.

Političen pregled.

Vlada je izdelala uredbo, s katero se prenesejo na oblasti razni posli in odgovarjajoče finance. Samouprave dobe v svoje roke nekatere posle, ki so dosedaj spadali pod sledeča ministrstva: 1. narodno zdravje (bolnice, kopališča, okrožni zdravniški), 2. javna dela (ceste, mostovi, osebje), 3. trgovinsko (trgovsko šolstvo), 4. socialno politiko (dečji zavodi in ustanove), 5. kmetijstvo (skrb za pospeševanje kmetijstva). Posli preidejo na oblasti do 31. marca 1928.

Vlada je predložila skupščini proračun za leto 1928-29 in finančni zakon. Proračun je sestavljen moderno in pregledno. Izdatki znašajo 11.592.794.000 Din, dohodki pa 11.555.794.000 Din. Primanjkljaj je torej 37 milijonov. Finančni zakon vsebuje mnogo odredb, ki bodo naletele pri Jugoslovanskem klubu na

oster in močan odpor. Kakor je proračun sam res dobro sestavljen, tako ima finančni zakon mnogo določil, proti katerim bo Jugoslovanski klub, ozirajoč se na slovensko javnost, napel vse sile, da se ne uzakonijo. Vsa slovenska javnost bo z vso odločnostjo podpirala boj, da mora slovenska univerza v Ljubljani brezpogojno ostati. V našem listu smo že neštetokrat poudarili, da je popolna univerza v Ljubljani eno najvažnejših vprašanj. Dobro se zavedamo, da more edino slovenska univerza v Ljubljani dati slovenskemu narodu takšnih mož-izobrazencev, kakršni so mu potrebni.

Kje je naša moč?

Vsak človek rabi stanovanje, obleko in predvsem hrano. To je najmanj, kar mora imeti vsak, sicer bo težko zadovoljen. In če malo pogledamo okoli po svetu, niti daleč nam ni treba, mogoče že v svoji neposredni bližini, da celo sami pri sebi opazimo, da nam manjka tega ali onega. Koliko nas je, ki smo brez stanovanja, oziroma, če ga že imamo, ni veliko vredno, je neprilčno, premajhno, pretesno, prenizko, nezdravo — sploh neprimerno za človeško bivališče. In obleka, toliko da se drži telesa, na vseh koncih in krajih razcefrana, saj se ne izplača, da bi jo krpal — je že itak krpa na krpi. Pa obučeno, od meseca do meseca prelagaš, da bi ga dal čevljarju v popravilo, noben mesec ti ne ostane toliko denarja, da bi lahko vsaj čevljarja plačal. Vse moraš dati za hrano, ki je v velikih slučajih slabša od tiste, ki jo uživa četveronožni varuh tvojega bogatega soseda. Kako boš zadovoljen pri vsem tem? Kdo ti more zameriti, če kritiziraš in zabavljaš čez te razmere? Pravi nihče! Priporočali bi kritiziranje, ako bi se s tem doseglo izboljšanje. Ker pa s samim kritiziranjem ne dosežemo prav ničesar, kvečjemu da se položaj še poslabša, zato preč s kritiziranjem. Tudi ne čakajmo, kdaj se nas bo kdo usmilil in nam pomagal ter ne verujmo, da se bo lepa hišica začela kar sama od sebe dvigati od tal, kamor bi se naselili s svojimi družinami. Prepričani pa bodite, če bo eden nekaj hotel in to tudi storil, da bo nekaj le dosegel. Istotako tudi drugi. In če bosta oba skupno delala, se bo tema mogoče pridružil tretji, četrti, peti itd. In čim več jih bo, tem prej bodo kaj dosegli. Tudi hišo ne naredi en sam delavec! No, hiše si mogoče najprej ne bomo začeli delati, ker za to je treba precej denarja, ravno tega nam pa najbolj primanjkuje. Pač pa bi se našlo kako pošteno sredstvo, da bi tudi od tega enkrat lahko prišli. Saj ne zahtevamo gradov in velikanskega premoženja, zadovoljni smo, da se nam da za naše pošteno delo tudi pošteno plačilo, da bomo lahko s svojo družino tako živeli, kakor se spodobi za poštenega človeka. Prepričani smo, da če bi vsak prejemal samo to, kar si zasluži, in si ne bi jemal sam, kar mu ne pripada, bi imeli vsi in vsega zadosti. In da ne bi mogli tega doseči, ta ugovor ne drži. Lahko dosežemo in moramo doseči, samo če hočemo. Hoteti je treba in to, kar hočemo, moramo tudi izvršiti. Seveda samo od sebe to ne bo prišlo. Veliko je že tistih, ki nas izkoriščajo. Protj tem je naša zmaga sigurna le, če nas je veliko. Treba je med nami enotnosti in ta enotnost se pokaže edinec v organizaciji. En sam izmed med nas ne pomeni nič, pač pa veliko pomeni, ako stopi v vrste organizirane delavstva. Delavstvo, ki je organizirano in kompaktno nastopa za svoje pravice kot en moč, bo marsikaj doseglo in je ni moči, ki bi mogla molče preiti voljo takega organiziranega delavstva. Zato pa v prvi vrsti preč z godrnjanjem in tarnanjem, in stopimo skupno na plan — za svoje pravice in dosegljivo bomo marsikaj. Ne glejmo nazaj in na svoj položaj, ampak glejmo v bodočnost s trdno voljo, da popravimo to, kar je napačno. Naša moč je edino le v organizaciji, zato pa skušajmo tudi le potom nje doseči to, kar nam gre. Tovariši, na plan!

Bloki za »Pravico«. Svoj čas je poslala JSZ našim zaupnikom in organizacijam bloke za tiskovni sklad »Pravico« z napisom: Sklad JSZ 1 K. — Dolžnost vseh, ki imajo še te bloke je, da jih po možnosti prodajo; kar je bilo prej 1 K, je sedaj 1 Din. Do 15. decembra je čas za agitacijo za »Pravico«. Kdor je ne naroči, naj vsaj daruje za list kak dinar, zato imejte pri agitaciji blok seboj. 15. decembrom pa je treba, da vsi absol-

Jugoslovanska strokovna zveza. Iz centrale.

Radi lokalnih tehničnih težkoč se v nedeljo 27. t. m. na Jesenicah ne vrši strokovni tečaj JSZ. Prizadete skupine naj to vpoštevajo.

Vsem skupinam!

Na zadnjo okrožnico, prosimo skupine, da hitro odgovore, da more centrala izvršiti vse potrebne priprave za tečaje pravočasno.

Izredni občni zbori.

Opozarjamo vse skupine, ki še niso imele v smislu sklepa občnega zbora JSZ izrednih občnih zborov za spremembo pravil, da to hitro izvrše, da se more reorganizacija JSZ dosledno in pravočasno izvesti.

Strokovni tečaji.

Od 26. t. m. dalje se vrše strokovni in organizacijski tečaji JSZ ob nedeljah in praznikih, in sicer: na Jesenicah, v Tržiču, Domžalah, Ljubljani, Trbovljah, Celju, Prevaljah in Mariboru za voditelje organizacij. Vabimo naše somišljenike iz tistih krajev, kjer nameravajo ustanoviti krajevno organizacijo, da pošljejo po okrožjih na te tečaje svoje zastopnike, da pridobijo temeljito izobrazbo za vodstvo naše strokovne organizacije in o nalogah obratnih zaupnikov. Vsi tisti, ki se žele teh važnih tečajev udeležiti, naj javijo svoje naslove takoj Jugoslovanski strokovni zvezi, ki jim pošlje potrebna pojasnila.

Izseljeniški odsek.

V svrhu točnega in hitrega poslovanja odseka prosimo, da prizadeti, ki se obračajo na Izseljeniški odsek Jugoslovanske strokovne zveze v Ljubljani, Stari trg 2-I, napišejo na kuverto točen naslov našega izseljeniškega odseka kakor zgoraj, v pismu pa navedejo natančen naslov svojega bivališča, svoje zadeve natančno in resnično popišejo in priložijo potrebne dokumente, ki se po uporabi vrnejo lastnikom.

Gospodarski odsek.

Vse skupine in ekspoziture JSZ prosimo, da nam takoj sporoče, koliko izvodov knjig »Žena z zaprtimi očmi«, katero v kratkem založi JSZ, želijo prevzeti v razprodajo. Cena izvodu bo 20 dinarjev. Povest, ki je izhajala v »Pravici«, je zbudila povsod veliko zanimanje. Knjiga bo služila tudi kot lepo bizično ali novoletno darilo.

Mariborsko okrožje JSZ.

V petek 25. novembra ob pol 8. uri zvečer nadaljuje g. profesor Prijatelj svoje zanimivo predavanje »Uvod v javno delovanje«, ki bo ta večer zaključeno.

V ponedeljek 28. t. m. ob pol 8. uri zvečer pa predava urednik mariborskega »Slovenca« g. Hrastelj in sicer o temi »Časopisje svetovna velesilca. Predavanja se vršijo na Koroški cesti št. 1.

Tovariši, izobrazba je podlaga vsakemu napredku, zato vsi v našo visoko delavsko šolo, Maribor si mora vzgojiti novih borcev, ki bodo šli kot apstoli med svoje trpeče sobrate. Zato iskreno vabljeni naša mladina!

Strokovna zveza rudarjev.

Hudajama. V nedeljo 20. novembra smo imeli izredni občni zbor skupine rudarjev, na katerem smo sprejeli izpremenjena pravila JSZ, se razgovarjali o pravilniku za bratovske skladišnice ter še o marsičem drugim važnem. Izvolili smo odbor, kateri bo, kakor smo prepričani, vršil svoje dolžnosti in vodil skupino do uspehov. Izvolili smo tudi časopisni odbor, katerega naloga je razširjati zlasti naš list Pravico in skrbeti za to, da se bo naročnina točno plačevala in da bodo naročniki list redno prejeli. Tovariši! Kakor smo prepričani, da bo odbor vršil vestno svoje dolžnosti, tako tudi mi vsi redno plačujemo naročnino za Pravico in članarino ter se redno udeležujemo sestankov in zborovanj. Ako bomo vsi storili svojo nalogo, bo delo vsem olajšano in uspehi zagotovljeni — in bodočnost bo naša.

Viničarji.

Tajništvo viničarske organizacije posljuje v Slamnjaku 50 pri Ljutomeru. Za stranke je tajnik na razpolago vsak torek in petek v tednu od 8—12. Vsi dopisi na viničarsko organizacijo se naj vedno radi boljše poštne zveze naslovijo na naslov: Peter Rozman, tajnik, Hermanci 18, Sv. Miklavž pri Ormožu.

Železničarski vestnik.

Ljubljana. V nedeljo, dne 20. novembra se je ustanovila skupina Prometne zveze Ljubljana. Vodja dosedanje plačilnice v Ljubljani tov. A. Burkelje je otvoril ustanovni občni zbor, pozdravil v prvi vrsti zastopnike Jugoslovanske strokovne zveze tov. J. Rutarja ter vse,

lutno poravnajo svoje račune in pošljejo nabrani denar in preostale bloke upravi »Pravice«. Kjer še nimate blokov, pišite ponje upravi lista. — Uprava »Pravice«.

Občinske volitve v viničarskih središčih.

Delavca pridobitni sloji pač povsod odrivajo, kratač mu njegove pravice na vse načine. Na pomoč ga kličejo le takrat, kadar gre za moč in uveljavljenje teh ljudi in kadar nastane nevarnost, da se jim to ne posreči. Tedaj pokličejo delavca, mu govore sladke besede in mu ponudijo kako drobtinico pri sodelovanju, česar bi se zakonitim potom lahko sam poslužil kar v najširši meri.

Tako sliko nudijo sedanje občinske volitve v vseh viničarskih krajih, v katerih tvorijo večino, ponekod celo nad dvetretjinsko, vsega prebivalstva ravno viničarji. Vendar pa se skušajo maloštevilni posestniki z vso silo obdržati na površju občinskih odborov. Viničarju se volivna pravica sicer prizna, da bi bil pa izvoljen ali po svojem številu imel tudi kakšno važno besedo v občinskem odboru, tega nas pa Bog varuj. Sredstva, katerih se pri tem postopanju poslužujejo naši posestniki in vinogradniki, so vse obsejbe vredna. Tako se postopa po vseh krajih, tudi v takih, kjer bi moral imeti viničarji po svojem številu dvetretjinsko večino v občinskem odboru. Splošno nujenje teh ljudi je, da naj se viničarji zadovolje z enim ali dvejem z dvema odbornikom, katere naj bosta seveda samo figuri, brez slehernega vpliva na občinsko gospodarstvo.

Viničar naj se od zore do mraka ubija v vinogradu za borih par dinarjev in sicer tudi to le zato, da se preživi, kajti brez najnujnejše hrane tudi žival dolgo ne živi in ne nosi dobička. In to je dovolj. Samo da živi in pridobiva — za druge. Da bi pa on pogledal življenje malo dalje kakor samo okrog svoje viničarije, tega pa Bog ne daj. Njega ne sme zanimati niti občinsko gospodarstvo. Za to pa viničar ni na svetu — si mislijo ti naši premožnjaki.

Toda ta doba se bliža hvala Bogu h koncu. Viničar se je pričel prebujati. On je pogledal v daljo in zastavil matiko tudi za zboljšanje lastnega gospodarskega položaja in ne samo gospodarjevega. Viničar se danes organizira v Krekovi mladini, kjer se izobrazuje in pripravlja za bodoče delo. On se organizira tudi v strokovni organizaciji, da si že po sedanjih možnostih pomaga z organizacijsko močjo priboriti izgubljene pravice. In tudi v občinski politiki hoče imeti naš viničar svojo besedo, kajti naloga občine je, da skrbi za vse, predvsem pa za tiste, ki so občinske podpore in njenih dobrot najbolj potrebni. Zato čestitamo onim tovarišem, ki so se kot zavedni tovariši in viničarji postavili na lastne noge in vložili svojo kandidatno listo za občinske volitve, bodisi viničarji sami ali v zvezi z malimi posestniki, kot so to storili v občini Slamnjak pri Ljutomeru, pri Kapeli in občini Gorenjski vrh v Haložah itd.

Da se nam v prihodnje popravijo vse krivice, storimo vse potrebno. Organizirajmo se v naših delavskih organizacijah, katere so tisti napadalni bataljoni, iz katerih bodo izšli voditelji našega viničarskega ljudstva. Izvežbani voditelji bodo povedli množice našega stanu na najskrajnejše točke naših pravic ter arglj predvsem one, ki se danes vzdržujejo na naš račun. Zato pa se organizirajmo in vzgajajmo, da se uresniči tudi za viničarje beseda dr. Kreka: Organizacija je sredstvo, katero vodi do prave ljudske samoodločbe.

—n.

Mladinski dan.

Dne 4. decembra se bo vršil Mladinski dan Krekove mladine.

Prične se točno ob 10 dopoldne.

Vrši se v dvorani Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani, Miklošičeva cesta.

Sporod:

1. Krekovec in svet;
2. Krekovec in družba;
3. Krekovec in Bog.

Tovariši! Agitirajte, da bo udeležba častna. Hočemo pregledati našo smer in naše cilje.

Popoldne bo plenarna seja Krekove mladine.

Na svidenje!

ODBOR.

Naročnikom,

ki nam dolgujejo naročnino za oktober in november, smo priložili danes položnice. Prosimo, da nam vsak poleg zastanka nakaže naročnino vsaj še za en, oziroma dva meseca naprej. Skupno torej 15 Din. Mnogo dela in stroškov pa nam prihrani, kdor nakaže naročnino za tri meseca naprej. Naročnikom pa, ki nam dolgujejo naročnino za več kot dva meseca nazaj, smo pa poslali opomine in položnice v kuvertah. Te še prav posebno prosimo, da nam nemudoma nakažejo na opominu nakazani znesek, da jim ne bo treba lista ustaviti. Uprava.

Tedenske novice.

Lep shod kršč. soc. delavstva v Mariboru se je vršil preteklo soboto zvečer v dvorani Zadrugne gospodarske banke. Daljše poročilo pričbimo v prihodnjih številki »Pravice«.

Pravilnik k stanovanjskemu zakonu je izšel v »Uradnem listu« z dne 21. novembra.

Himen. V nedeljo se je v Zagorju ob Savi poročil naš vrlji tovariš Ivan Postržin, stekleno-lončarski mojster, z gdčno Minko Snojevo iz Zagorja. Veliko sreče!

Smrtna nesreča. Pretekli teden je divjal okrog Velenja silen vihar, ki je napravil ogromno škodo na sadnem drevju in na električni napeljavi. Smrtna žrtev tega viharja je postal Franc Stropnik, zidar pri velenjskem premogokopu. Ubila ga je električna žica, katero je vihar odtrgal z droga in na katero je stopil zjutraj zidar. Ponesrečeni zapušča ženo in hčerko.

Žika je samo ena! Če hočete piti res dobro in ne predrago kavo, zahtevajte izrecno Žiko. Pazite na to ime radi številnih ponaredb!

Nesreča z elektriko v Laškem. Pretekli torek zjutraj je prišel v Laškem pri snaženju žice falske elektrarne Ivan Romih v dotik z žico in tok ga je ubil. Rajni Romih je bil star 26 let in je bil zelo priljubljen. Vsled hudega sneženja so bile žice preobtežene, zato so se tudi na večih krajih utrgale.

Strahovita smrtna nesreča v Križah na Gorenjskem. Mlinar Kristijan Ribnikar v Križah na Gorenjskem je hotel v petek popoldne nastavitvi jermena na kolesa svojega mlina. Pri tem se mu je zasadil v obleko vijak valja, na katerega je pritrjeno kolo. Vsled tega ga je potegnil valjar seboj ter ga pričel sukati okoli oči. Mlinsko kolo je odtrgalo Ribnikarju obe nogi do kolen, na rokah pa vse prste. Seveda je bil mož kmalu mrtev. Vseh delov njegovega telesa sploh niso našli. Že lansko leto se je bila pripetila Ribnikarju slična nesreča, vendar pa se mu je takrat posrečilo prikljucati ljudi na pomoč, ki so spustili vodo in ga rešili še v zadnjem trenutku.

Skala se je zvalila na delavca. Vpokojeni rudar Matija Deželak iz Trbovelj je bil po vpokojitvi zaposlen pri podjetniku Haucku v cementnem kamnolomu kot strelni mojster. V soboto popoldne, ko je vrtil mine, se je sprožila skala, katero je spodjedlo deževje in po snegu omehčana zemlja, ter padla na njega. Zlomila mu je oprsje, desno roko in nogo. Živel je po nesreči še nekaj ur. Mož je bil priden in zvest delavec in med rudarji čisljan.

Težka nesreča v gozdu. Pretekli petek se je v Rogu na Kočevskem zgodila težka nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. V tem gozdu so namreč zadnje dni podirali bukve in hraste. Med delavci je bil tudi Matija Matošič. Spodžagali so ravno eno bukev; a pri tem niso dovolj pazili. Bukev se je nenadoma zrušila in podse pokopala Matijo Matošiča, ki se ni dovolj hitro umaknil. Naložili so ga hitro na voz in odpeljali proti Kočevju k zdravniku. Ponesrečenec je že med potjo umrl. Odložili so ga namesto pri zdravniku, v mrtvašnico mestnega pokopališča. Nesrečnega Matošiča so pokopali v ponedeljek na kočevskem pokopališču.

Smrt v snegu na Golici. V nedeljo 13. novembra sta šla dva fanta iz Javorniškega Rovta, občina Koroška Bela, 26-letni Janez Eriah in 19-letni Jakob Noč čez Golico na Koroško. Ker je že od 11. nov. naprej snežilo, je bilo tedaj na Golici do pol metra snega. Ker je pa v nedeljo in ponedeljek naprej snežilo, je bilo v ponedeljek na vrhu gotovo en meter ali še več snega. Ker oba fanta ni bilo ves minuli teden domov, ju je šel

preteklo nedeljo Eriahov brat Lenart iskati na Golico. Preiskal je vse pogorje od Golice do Kočne. Končno ju je našel v gozdu nad Savskimi jamami zmrzjena. Eden je stal v snegu, drugi pa je slonel na drevesu. Očividno sta opešala, nista mogla več naprej v visokem snegu, tam utrujena zaspala in zmrznila. Lenart Eriah je obvestil orožniški postaji na Jesenicah in Javorniku. Na ukaz zdravnika dr. Kogoj na Jesenicah sta bila v ponedeljek popoldne prepeljana v mrtvašnico pri Sv. Križu nad Jesenicami.

Krekova mladina.

Ljubljana. Izredni občni zbor naše podružnice se je vršil v četrtek, 24. novembra. Poročilo pričbimo v prihodnjih. — Redni članski sestanki se vršijo vsak četrtek. Toliko v vednost z ozirom na izpremembo, ker so se vršili doseđaj sestanki vsak petek. — V nedeljo ob osmih zvečer vprizori podružnica v Ljudskem domu igro »Graničarji«.

Moste. V petek se bo vršilo redno predavanje, in sicer drugi del o zgodovini. V soboto 26. novembra se otvori pri nas Krekova socialna šola. Šola bo vsako soboto ob osmih zvečer.

Sv. Jedert nad Laškim. Podružnica vabi vse članstvo, da se udeleži sestanka v nedeljo 27. novembra po dopoldanski sv. maši. Predavatelj pride iz Ljubljane. — Odbor.

Kočevje. V nedeljo 27. novembra se bo vršilo skioptično predavanje o »Novi Kitajski«. Predaval bo tov. Jože Kos. Vrši se ob običajni uri. Vabijo se poleg članov tudi naši tovariši in prijatelji našega gibanja.

Vič. Podružnica opozarja obiskovalce nemškega tečaja, da se je pouk razdelil na dva oddelka in sicer se vrši prvi tečaj ob torkih, drugi pa ob petkih. — V petek 25. novembra ob 8 zvečer se bo vršilo v društvenih prostorih skioptično predavanje. Predaval bo tov. Jože Kos. Opozarjamo vse članstvo kakor tudi vse ostale naše tovariše in prijatelje na to predavanje.

Dopisi.

Jesenice. Socialisti so v nedeljo 20. t. m. sklicali protestni shod proti odpustitvi tajnika njihove železničarske organizacije v Ljubljani sodruha Stankota. Radovedni smo bili o poteku shoda in, da bi eventualno povedali tudi svoje mnenje, smo se shoda udeležili. Nič nimamo proti temu, da se socialisti potegujejo za svojega sodruha, ako je neopravičeno vržen na cesto, saj je to njihova dolžnost. Žal pa, da se ta shod zlorabil popolnoma v drugačne namene in je izvenel le v boju proti klerikalizmu. Socialisti prav dobro vedo, da klerikalci nimajo s to zadevo prav nič opraviti in vendarle udrihajo po njih. Ne bomo branili nikogar, če je kaj zagrešil, vendar ugotavljamo, da ta način boja za delavske pravice, kakor se ga poslužujejo socialisti, je za delavstvo bolj škodljiv kot pa koristen. Proti taki veliki moči, kot ima danes kapitalizem, je treba v boju pač veliko stvarnega dela, z demagoškim nastopanjem se pa kapitalizmu le pomaga, kajti s tem se delavstvu ubija vsak zmisel za stvarno delo in se ga vzgaja zgolj v nestrpnem strankarskem duhu, ki pa je za delavstvo danes največja nesreča. (Dopis smo znatno skrajšali, ker pač ni treba odgovarjati na posamezne napade, kateri so se ponovili že sto in stokrat. Op. ur.)

Tržič. Demokratsko-socialistična večina v občinskem odboru se je že pred časom zavzela za to, da se ustanovi v Tržiču dečji dom. Kaj so gospodje hoteli, menda sami niso vedeli, še manj pa je vedelo občinstvo. Pred nekaj tedni smo pa dobili v Tržič tri vavone raznega lesa za poslopje tako zvanega dečjega doma na račun vojne odškodnine. Bodo pa kljub temu prišli še precejšnji izdatki za občino, vsled česar bi bilo potrebno, da se za to zanima širša javnost.

Tržič. V nedeljo 13. novembra se je vršila blagoslovitev novozgrajene turbine usnjarske in čevljarne zadruga »Rudar« ob navzočnosti delavstva in članov. Blagoslovitev je izvršil g. župnik s primernim nagovorom na navzoče. Po blagoslovu je imelo delavstvo malo južino v gostilni Perko, kjer se je razvila prava domačnost. Isti dan je imela zadruga »Rudar« izredni občni zbor z dnevnim

redom: sprememba pravil. Navzočih in zastopanih je bilo 36 članov. Sprejel se je sklep, da se povečajo deleži od 1000 na 5000 Din. Deležni kapital zadruga se na ta način zviša od 40.000 na 200.000 dinarjev, kar je vsekakor nujno potrebno za napredek in razcvit zadrugnega podjetja. Zadruga zaposluje 50 ljudi. Nekateri, ki nimajo zadostnega vpogleda v zadrugino poslovanje, mislijo, da je delo za napredek lahko. Ves napredek zadruga pa je odvisen le od požrtvovalnosti in nesebičnosti vseh zadrugnikov.

Trbovlje. Kakor vsako leto, tako se bo tudi letos razdelila nagrada rudarjem ob priliki proslave sv. Barbare, patrona rudarjev. TPD je letos povišala nagrade za 100 odstotkov napram lanskemu letu. Na ta način dobi rudar-kopač Din 80, kopač-vajenec Din 20, ženske in mladoletni pa Din 15. — Rudarsko glavarstvo je potrdilo podpore, ki jih bo razdelila II. rudarska skupina in sicer: staroupokojencem Din 40.000 kot lansko leto, rudarski nadaljevalni šoli v Trbovljah Din 2500, za državno krajevno zaščito otrok in mladine v Trbovljah, Velenju, v Gaberjem, Prevaljah in Stora 9000 Din. S tem, da se vendar enkrat najbolj potrebnim, to je staroupokojencem, razdeli tista podpora, katero bi moral že zdavnaj dobiti, bo vsaj malo pomagano bedi. Da se to že prej ni zgodilo, je zasluha naših dičnih sodrugov bernotovcev, ki so s svojo trmo onemogočili vpostavitvi redni proračun, pač pa skleni likvidacijo druge skupine. S takim postopanjem so pa le sebe udarili, najbolj pa seveda staroupokojence. Zares idealna ljubezen do svojih sotrpinov!

Huda jama pri Laškem. Kakor nam poročajo, so pri tem rudniku neverjetne razmere, zlasti pod novim ravnateljem. Sam demokrat, ima ravnatelj ušesa samo za demokrate. Ti ga pa po demokratski navadi grdo zlorablajo. Bivši blagajnik, demokrat K., je poneveril nad 300.000 Din. Zdaj je v preiskovalnem zaporu tajnik ukrajne demokratske organizacije in rudniški nameščeneec s skrivci. Gre zopet za stotisoče. V malenkostih pa je g. ravnatelj silno strog. Nikjer se ne uresničuje tako kot v Hudi jami, da tatiče obešajo, tatove pa izpuščajo in celo nagrajujejo. Ker je ravnatelj demokrat, mislijo vsi nameščenci in pazniki, da morajo tudi sami biti namazani z demokratsko šminko. Posledice pa čuti delavec, posebno ob volitvah. Med rudarji so pa tudi podli demokratski ovađuhi, ki sami omadeževani, hinavsko tožarijo tovariše za vsako malo reč, ker niso v skoz in skoz skvarjeni demokratski stranki. Tistim pa, ki so v njej, je vse dovoljeno. Še ženske imajo delež pri komandi in gorje rudarju, kateri se kake »milostljivci« zameri! Pozivamo v vso resnobo Trboveljsko premogokopno družbo, naj naredi tem neznosnim razmeram konec. Zakaj pa v Hrastniku, Trbovljah in drugod ocenjujejo delavca le po delu, ne po politični pripadnosti? Huda bo za družbo, če bodo vsi rudarji šli med pokvarjene demokrate. V Hudi jami je za sluzek nekaj boljši kot v drugih revirjih, ker je vedno dosti dela in ni treba praznovati, a kaj, ko pa rudarju to dobro zagreni demokratski element!

Velenje. Dne 27. novembra se bodo vršile pri nas občinske volitve. Letos nastopamo pri nas prvič z lastno listo, edini v Šaleški dolini. Nismo se ustrašili nobenega dela, najmanj pa nasprotnikov. Ravno nasprotniki so nas dovedli do tega, da pokažemo, da je revnih in zatiranih slojev cela množica v SLS in da niso samo kapitalisti, kot nam to predbacivajo bernotovci. Mi nismo iskali nobenih hinavcev in nasprotnikov za kompromis, kot so to napravili naši delavski tovarši v nasprotnih vrstah. Krščanski socialisti korakamo na delo za naše pravice sami, ker ne moremo s hinavci in demagogi, ki nimajo srca za pošteno delo, ampak le za rađiranje in sovraštvo med delovnim ljudstvom, ter se tem delu laže žuljavi rok je škodo. S takim ljudmi je nemogoče delati skupaj, ker mislijo samo na to, kako bi koga ugriznila. Ljudi, ki hodijo oblečeni v ovčje oblačilo, v resnici pa so grabežljivji volkovi, javnost kmalu spozna ter jim obrne hrbet. Bernotovci agitirajo danes okrog, da bodo zidali v bližini Velenja, v Pesjem, šolo, ako bodo dobili pri volitvah večino. O potrebi te šole se bo dalo še veliko govoriti, ako bodo hoteli. Mnogo večjega pomena je šola v daljni Paki, kjer morajo hoditi otroci pozimi po eno uro in pol v Velenje v šolo. Nadalje agitirajo, da se mora postaviti občinska mesnica,

NAJBOLJŠA

kolesa in šivalni stroji
in švicarski pletilni stroj »Dobie« je edino
JOSIPA PETELINCA

znamke »Gritzner«, »Adler« za rodbino, obrt in industrijo. — Pouk vezenja brezplačen. Ugodni plačilni pogoji.

Ljubljana — poleg Prešernovega spomenika. Telefon št. 913. Večletna garancija.

da mora zidati občina delavska stanovanja in da se mora odpraviti praznovanje delavnih dni na premogovniku Velenje. Vse to je lahko govoriti, a težje je storiti. Potrebne so nove šolske stavbe, a vprašanje je, kdo jih bo plačal. Kmet, obrtnik in delavec, če ima kaj imetja — ali ga je treba še bolj pritisniti k tlom? Kar se tiče praznovanja delovnih dni pa so zato poklicani delavski zaupniki, da delajo za izboljšanje delavskega položaja. Zalibog le, da imajo socialisti že leta in leta ves delavski aparat v svojih rokah, a niso še ničesar napravili. Praznovanje delovnih dni se že vrši čela štiri leta, tudi delavska stanovanja se ne zidajo, plače so vedno nižje, ljudje pa še vedno brezposelni. Lahko bi našli celo vrsto krivic, katere bi bilo treba odpraviti. Treba je iti pošteno na delo in nekaj tudi storiti, da bodo ljudje videli vaša dela, ne pa samo kričati in valiti krivdo na druge. Kadar pa so volitve za delavske zaupnike, pa si ti ljudje ne upajo poštenim potom priboriti častne zmage pri volitvah, ampak le s terorjem, da pobirajo nezavednim delavcem glasovnice, potem se pa bahajo z zmago. Ko bi se pri nas svobodno in premišljeno vodilo, bi razni socialisti ne imeli več nikake besede. Ti ljudje vpijejo pri vsakih volitvah, kaj bodo vse delali, ko bodo izvoljeni, po volitvah pa vedno mol-

če in pozabijo na vse obljube. Tem ljudem ni za pošteno delo, ampak jim je pred očmi le lasten blagor. Da se temu stori enkrat za vselej konec, zato oddajte 27. novembra vsi krogljice tretji skrinjici, ki je naša in se imenuje »Zveza malih kmetov, obrtnikov in delavcev«.

Zelena obleka naše Marjance.

(Vzgojni utrinki.)

Naša sedemletna Marjanca je dobila za rojstni dan od svoje ljube tete obleko, ki je bila zelena. Obleka res ni bila lepa. Pa kdo bo v takih časih zavrgel obleko. Mati naše Marjance pač ni preveč bogata. Končno se je, pa Marjanca sama veselila, obleči novo obleko. Prvič jo je oblekla, ko je šla v šolo. Ko je prišla popoldne domov, je bila vsa potrta. Na nobeno vprašanje nismo spravili odgovora iz nje.

Mati pa je storila jako modro. Pustila jo je med druge otroke in je opazovala skozi okno. Ko je prišla Marjanca med otročad, so zagnali vik in krik: »Glejte, sraka je prišla! Zelena žaba! Daj, zakvakaj! Ali znaš tudi rega-rega-rek?« In tako dalje. Mati je vedela dovolj. Drugi dan je oblekla Marjanco v drugo obleko, zeleno obleko pa prekuhala v loncu z modro barvo. Bilo je nekaj dela in truda. Ampak da ste videli našo Marjanco v novi plavi obleki in njen veseli obrazek.

Vsem materam bi rekli to-le: Če oblečejo in nosijo vaše mlade deklece to ali cno obleko z nevoljo, ne mislite takoj na trmo ali na nečimernost. Potrpežljivo poiščite vzrok. Često boste odkrili kaj takega, kar se je zgodilo naši Marijanci. Otrokova obleka vzbuja neprijetno pozornost in zgleda nekam smešna. Otroci bodo pričeli dražiti in zbadati. Tedaj se matere potrudite in prihranite otroku ponižanje. Toda pri tem postopajte modro in prevdarno. Deklice nikar ne opozarjajte na moderno obleko,

na kakovost blaga, temveč tiho in enostavno poskrbite, da bo otrok oblečen čedno, ne da bi vzbujal pozornost, da je zalo oblečen. S tem vzbujate zmisel za tovarištvo in enakost, ker ne bo otrok dajal povoda za poniževanje in zbadanje, niti se ne bo povzdigoval nad drugimi.

Razno.

Število brezposelnih na Angleškem je začelo padati. Lani v oktobru jih je bilo 1.295.000, letos v istem času 1.074.000.

Konec pasivne rezistence na Češko-slovaškem. Ker je vlada pristala na koncesije železniškim nameščencem, je bil dne 9. novembra poravnana konflikt na češkoslovaških železnicah.

Jeklene hiše. Nemške jeklarne bodo pričele z izdelovanjem jeklenih hiš. Izgotavljale bodo zaenkrat troje vrst hiš: hiše s tremi sobami, hiše s štirimi in petimi sobami. Prva vrsta bo stala 6000 mark, druga 8000, tretja pa 10.000 mark. Marka je 13.50 Din.

Diamant v votlem zobu. Neka stara grofica na Angleškem je bila v posesti dragocenega diamanta, ki ga je iz strahu pred tatovi skrivala v veliki votlini ene-

ga od redkih zob, ki jih je še imela. Ko je nedavno umrla, ji je vzela njena služkinja diamant iz zoba ter ga pridržala z namenom, da ga pozneje proda. Po naključju so to zvedeli dediči stare grofice, ki so služkinjo ovadili sodišču. Pri obravnavi je bila služkinja občutno kaznovana, diamant pa je seveda morala vrniti.

Sestri obsojeni na smrt. 2. novembra sta bili pred olomuškim sodiščem obsojeni na smrt sestri 27-letna omožena Terezija Tatzler in 21-letna Marija Zboril, ki sta zastupili svojega očeta z arzenikom. Oče je po smrti svoje žene zalezoval mlajšo hčer, vsled česar je bil v družini vedno prepri. Na umor sta se obe pripravljali že dolgo časa. Še pred umorom sta kupili blago za žalno obleko ter naročili pri mizarju potrebno krsto. Ob razglasitvi obsodbe sta obe sestri omedleli.

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1355 Din, za 100 lir 309 Din, za 1 dolar 56.50 Din, za 100 francoskih frankov 223 Din, za 100 češkoslovaških kron 168 Din, za 100 šilingov 800 Din.

Telefon št. 20 16.

Ustanovljena l. 1889.

Poštni ček 10.533.

Mestna hranilnica ljubljanska

(Gradska štedionica) Ljubljana Prešernova ulica

Stanje vložnega denarja nad 300 milijonov dinarjev.

Stanje vložnega denarja nad 1.200 milijonov kron.

sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamci zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Vprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar tu popolnoma varen.

BRZOJAVKA

vsem članom l. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Kdor rabi za zimo kaj manufakturnega blaga, bo najboljše postrežen, če se oglasi v glavni poslovalnici. kongresni trg št. 2. kjer je bogata izbira vsakovrstnega oblačilnega blaga, zimske odeje, čevlji domačega izdelka in razno galanterijsko blago.

ODBOR.

Franz Herwig — L. A.: 11

Sveti Bušt an iz predmestja.

Moderna svetniška legenda.

»Kar se tega tiče,« je odvrnil Boštjan, »je to povsem v redu. Suličarji smo, ki v bodočnost merimo, in viharno tečemo. Nekega dne, po dolgem času nas boste dohiteli, z blagoslovom v rokah.«

»Pazi,« ga je svaril prelat in odhajal, »pazi, da ne zaideš v ošabnost.«

Boštjan se je vrgel pred njim na kolena: »Položi roko name!«

Starček je omahnil nazaj ves presenečen in mrmral: »Kako naj te jaz blagoslovim?«

»V ponižnosti te prosim.«

»Da sem mlajši,« je rekel prelat, »bi šel s teboj.« In blagoslovil je Boštjana s trepetajočimi rokami.

Ko se je Boštjan v temi vrnil iz svoje delavnice, je videl sedeti neko dekle na stopnicah in je spoznal v nji ono, kateri se je imel zahvaliti za zbirko za ogroženega otroka. Vprašal je, česa želi. Dekle je močno ihtelo in odgovorilo:

»Prosim te, hodi po drugih potih in poišči si drugo stanovanje; dva sta, ki nate prežita, da se nad teboj maščujeta!«

O, draga sestra,« je rekel Boštjan, »če bi Bog hotel, da me umore, bi lahko do konca sveta pobegnili, in bilo bi zaman! Če pa On noče, bom brez zadržka prešel vojsko morilcev.«

Dekle ga je plamteče pogledalo in zašepetalo: »Ti! Da je tak človek, kakor si ti! Sama stojim v temi; ne vem več kje sem!«

»Meni se dozdeva,« je dejal Boštjan, »da si zelo blizu božjega kraljestva.«

Dekle je zmajalo z glavo. »Ne morem več živeti brez tebe. Vsak dan sem šla za teboj, kakor tisti, ki je zašel in za lučjo tava.«

Boštjan jo je odvedel k izpremenjeni materi obvarovanega otroka in ji naročil naj ondi stanuje.

Dekle je otroka strastno poljubilo in mu zašepetalo v uho: »Ali imaš rada Boštjana?«

»Da,« je rekel otrok, »ljubim ga iz dna srca.«

Bernardovo premoženje je omogočilo, da se je v kleti uredila kuhinja, kjer je lahko sleherni jedel, kdor je bil v stiski. Marsikdo je prišel, ki ni bil potreben, in nekateri privržencev so se hudovali. Boštjan se je smehljal in rekel: »Vi kratkovidni, mar hočemo biti kot otroci sveta, pametni in razumni: Dajajmo iz sočutja! Dekletu, ki si je nadelo ime Agneza, je odkazal delo in še nekaterim njenih sestra.

Ena izmed njih je izginila po kratkem času in se ni več vrnila. Boštjan je zvedel, da jo je pregnala plamteča lakot po moškem, da pa si že želi nazaj, toda ne upa si priti. Tedaj je odšel in jo iskal ponoči. Skrila je pred njim svoje oči in rekla: »Grešna sem.«

»Le pridi!« je Boštjan zavrnil.

»Ali nistem velika grešnica?« je vprašala.

»Sem mar jaz tvoj sodnik?« jo je vprašal nazaj in znova zaprosil:

»Le pridi!« Tedaj se je vrnila z njim.

Nekaj ljudi je vedelo povedati, da so posamezni, ki so njegovi privrženci, hinavci, ker ne verujejo v Boga, kakršnega on oznanja.

»O,« je dejal Boštjan, »potem mora postati naša ljubezen še bolj plamteča, naše bistvo še bolj žareče, naša dejanja še bolj nesebična, da oni zadobe vero v Boga! Niso oni krivi, ampak mi sami!«

Nekega dne sta Pavel in Bernard molila skupno z njim; njihova telesa so postala lahka ko svila,

in duša je skrivnostno prosevala. Pozneje je Bernard povedal, da je banka, ki je upravljala njegov denar, propadla. Družba je sedaj zopet tako ubožna kot poprej.

»Motiš se,« je rekel Boštjan, »bolj bogata je kot poprej. Hvala Bogu, da nam stavi ovire na pot, sicer bi morda postali objestni.«

»Ali ne bodo premnogi odpadli od tebe?« so vpraševali bratje.

Boštjan je menil, da tudi celo morje juhe ne more človeka priplaviti v nebesa.

Ko je bila kuhinja zaprta, je nastal nemir. Neka gruča je vdrla v klet in pričela pleniti. Boštjan je prišel zraven in zaklical: »Prav imate! Vse je vaše! Le vzemite!« Naenkrat niso imeli več veselja in oklevali so. Vsiljeval jim je, kar mu je prišlo pod roko: »Tu-le! Vzemite! Prosim vas!«

V zadregi so stali ondi; nekateri so s svojim bremenom odšli, drugi so ga odvrgli. Nekaj žensk iz družbe je pozneje reklo, da bi pač utegnile rabiti kak lonec, kako mizo, ali kak stol, ko bi prav za prav prve prišle v poštev.

»Glejte,« je rekel Boštjan svojim zvestim, »kako ljudje bolj vise na loncu ali na kakršnemkoli orodju, kakor na nebeškem kraljestvu.«

Od deklet so si nekateri poiskale delo, druge so šle zopet v temi od enega cestnega vogla do drugega. Pozdravljaj jih je kakor sicer z roko in dobro besedo. »Po stranpotih hodite,« jim je dejal, »toda čim daljša je pot, tem lepša vrnitev domov. Velik svetilnik sem vam užgal, svetilnik bo vedno gorel.«

Neko noč je potrkalo na njegove duri; dvojica mladih ljudi je stala zunaj, ki sta ga vprašala, če ju nič več ne pozna, Janez in Ausgar sta iz samotana. Boštjan ju je vesel objel in vprašal, kaj želite. (Dalje.)